

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster

Stockholm 2020-11-11

Remissvar på S2020/05758/SOF Ds 2020:16 Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende – förslag till bestämmelser rörande bl.a. omedelbar placering, sekretess och skolgång.

Inledning

UNICEF Sverige tillstyrker förslagen i promemorian.

När slutbetänkandet av utredningen om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende (SOU 2017:112) gick ut på remiss 2018 var UNICEF Sverige en av remissinstanserna. UNICEF Sverige tillstyrkte förslagen som presenterades, men lämnade också kommentarer på de förslag och bedömningar där utredningen inte nådde hela vägen när det gäller barnrättsperspektivet för barn i skyddat boende, eller där vi såg svårigheter i det praktiska genomförandet av förslaget. Det är glädjande att se att våra synpunkter beaktats under beredningen av förslagen och att förtydliganden nu görs i och med denna promemoria. UNICEF Sverige tillstyrker förslagen i promemorian och gör bedömningen att förslagen tydliggör och skärper vissa av förslagen i SOU 2017:112.

De lagtekniska förtydliganden som föreslås i utredningen har stor betydelse för genomförandet av barnets rättigheter enligt FN:s barnkonvention. Formaliseringen öppnar upp för möjligheten att säkerställa kvaliteten i insatsen, följa barnet under och efter placeringstiden, samt bidra till möjligheten att på ett relevant och ändamålsenligt sätt samla in data och underlag för utvärdering och stärkt kunskap om barns förhållanden i skyddade boenden. Ett enhetligt regelverk med tillsynsansvar är ett grundläggande steg för att stärka förutsättningarna att erbjuda barn rättssäkra processer och insatser av god kvalitet som främjar deras hälsa och utveckling.

3.1 Barns placering i skyddat boende med endast en av två vårdnadshavares samtycke

3.1.1 Barn ska kunna placeras omedelbart i skyddat boende

Promemorians bedömning: För att kunna tillgodose barns behov av omedelbart stöd och skydd bör ett barn kunna placeras omedelbart i skyddat boende tillsammans med endast den ena av två vårdnadshavare. En sådan möjlighet bör införas utöver socialnämndens möjlighet att med stöd av

betänkandets förslag till ny bestämmelse i 6 kap. 13 a första stycket 5 föräldrabalken besluta om ett barns placering i skyddat boende med endast en av två vårdnadshavares samtycke.

Promemorians förslag: Om socialnämnden har beslutat att den ena av ett barns två vårdnadshavare ska placeras i skyddat boende ska nämnden få besluta att barnet omedelbart ska placeras i boendet tillsammans med den vårdnadshavaren. Nämnden ska få fatta ett sådant beslut om det är sannolikt att barnet behöver vård i det skyddade boendet tillsammans med vårdnadshavaren och placeringen inte kan avvaktas med hänsyn till risken för barnets säkerhet och hälsa, och 1. den andra vårdnadshavarens samtycke till placeringen inte kan inhämtas före placeringen eller särskilda skäl talar emot att samtycket inhämtas före placeringen, eller 2. den andra vårdnadshavaren inte samtycker till placeringen av barnet. Placeringen får beslutas endast om den vårdnadshavare som barnet placeras tillsammans med samtycker till barnets placering. Har barnet fyllt 15 år får placeringen beslutas endast om barnet självt samtycker till det. Regleringen ska införas i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga.

UNICEF Sveriges kommentar:

UNICEF Sverige välkomnar promemorians förslag om att ett barn ska kunna placeras omedelbart i skyddat boende tillsammans med endast den ena av två vårdnadshavare. När en insats ska föras av en behovsbedömning innebär det en ofta utdragen process. Det finns därmed en risk att barnets behov av skydd och stöd hamnar i skuggan av den formella utredningsprocessen och att placeringen därför dröjer onödigt länge. Det innebär också en avvägning av hur långt socialnämnden ska gå i ambitionen att få till ett samtycke av båda vårdnadshavarna och vad det kan medföra för risker för barnet. Till exempel att den våldsutövande vårdnadshavaren i en sådan process blir informerad om att barnet och den andra vårdnadshavaren sökt hjälp för sin våldutsatthet. Förslaget att barn ska kunna placeras omedelbart i skyddat boende gör det möjligt att agera skyndsamt för att skydda barnet mot våld och undvika att barnet utsätts för risker på grund av utdragna utredningstider eller inhämtande av den våldsutövande förälderns samtycke.

Precis som inför andra beslut om insatser eller placeringar är det socialnämndens ansvar att göra barnkonsekvensanalyser som tydligt visar vilken inverkan beslutet får för barnet och vad som bedöms vara barnets bästa. Kravet på att göra adekvata barnkonsekvensanalyser och bedömningar av barnets bästa i det enskilda ärendet är förstärkt i och med att barnkonventionen sedan 1 januari 2020 är svensk lag.

Övrigt

Positivt att rätten till utbildning tydliggörs

Att promemorian ytterligare tydliggör rätten till utbildning även för små barn ser vi positivt på. Skolan är den enskilt viktigaste kompensatoriska faktorn för barn i utsatta livssituationer. Det är av största vikt att förbättra förutsättningarna för att barn som blir placerade i skyddat boende ska få tillgång till fungerande skolgång. I kombination med god kvalitet i övriga insatser är detta en faktor som kan vara avgörande för barnets hälsa och utveckling på såväl kort som lång sikt

Konsekvensanalys av promemorians förslag

UNICEF Sverige är positiva till att konsekvenserna som promemorians förslag antas få för barn redogörs för i ett eget avsnitt. På så sätt tydliggörs på vilket sätt förslagen förväntas påverka barn.

Detta är något vi önskar se i samtliga statliga utredningar, med syfte att flytta fram positionerna för barnets rättigheter och främjandet av synen på barn som rättighetsbärare.

Pernilla Baralt
Generalsekreterare UNICEF Sverige

Underlaget är framtaget av Marie Hugander Juhlin, barnrättsrådgivare UNICEF Sverige. För kontakt och eventuella frågor: marie.hugander.juhlin@unicef.se